

Háber Péter:

Az aszimmetrikus hadviselés más szempontból

DOI: 10.17047/HADTUD.2015.25.E.119

„A fő törekvés már nem az ellenfél közvetlen katonai vereségének elérése, hanem kifárasztása [...] és összeomlásának előidézése minden lehetséges eszközzel...”

Ágh Attila

Rezümé:

A cikk a hadtudomány egy vitatott részterületével az aszimmetrikus hadviseléssel foglalkozik. Vizsgálja a terrorizmus, valamint a hagyományos, vagy szimmetrikus hadviselés és az aszimmetrikus hadviselés közötti különbségeket. Bemutatja az aszimmetrikus hadviselés jellemzőit.

Kulcsszavak:

aszimmetrikus hadviselés; terrorizmus; az aszimmetria dimenziói, szintjei, formái.

Háber Péter

Asymmetric warfare from a different perspective

Abstract:

The article is about asymmetric warfare, a controversial field of military science. It examines the differences between terrorism, conventional or symmetric warfare and asymmetric warfare. It describes the characteristics of asymmetric warfare.

Keywords:

asymmetric warfare; terrorism; dimensions levels and forms of asymmetry.

A hadtudomány területén, valamint a nemzetközi és a hazai katonai szakmai gondolkodásban is egyre nagyobb teret nyer az aszimmetrikus hadviselés témaköre. A fegyveres konfliktusok számának jelentős emelkedésével párhuzamosan látható hangsúly eltolódásoknak lehetünk tanúi az aszimmetrikus jelleg erősödésével. A hadtudomány új tudományszakaként megjelent az aszimmetrikus hadviselés, valamint a fegyveres konfliktusok kialakulásának és kezelésének vizsgálata. Ezek a területek a hadtudomány hadászati, hadműveleti, harcászati határterületéhez tartoznak. Az aszimmetrikus hadviselés fogalma azonban napjainkban elsősorban a terrorizmus elleni harccal, illetve a negyedik generációs hadviseléssel kapcsolatban jelenik meg.

Az aszimmetrikus hadviselés

Ez a hadviselési forma szinte egyidős a háborúval, és már időszámításunk előtt 500-ban is létezett. Erről Szun-Ce a hadtörténelem egyik első összefoglaló stratégiai és taktikai kézikönyvében a következőket írja „... *A katonai taktika hasonlatos a vízhez; mert a víznek az a természete, hogy lefolyik a magas helyekről, és sietve fut lefelé. Ugyanígy a harcban: kerüljük az ellenség erős pontjait, és csapjunk le a gyenge*

*pontjaira. A víz folyása követi a felszín alakját; a katona úgy arathat diadalt, ha figyelemmel van az ellenségre, akivel szembeszáll.*¹

Egy másik, Liddell Hart-tól vett rövid idézettel azt szeretném jelezni, hogy az aszimmetrikus hadviselés a nukleáris fegyverek megjelenését követően sem tűnt el, és nem is csak az irreguláris erők harctevékenységi formája maradt. Liddell Hart az 1967-ben megjelent Stratégia című könyvében a következő pontokban határozta meg a stratégia és a taktika sűrített lényegét: „**POZITÍV:** 1. Igazítsd céljaidat az eszközeidhez! 2. Tartsuk mindig eszünkben a célt! 3. Válasszuk ki a legkevésbé várható vonalat (vagy irányt)! 4. Használjuk ki a legkisebb ellenállás irányát! 5. Válasszunk olyan hadműveleti irányt, amely alternatív célpontokat kínál! 6. Gondoskodjunk róla, hogy mind a tervünk, mind a hadrendünk rugalmas legyen, hozzá lehessen igazítani a körülményekhez! **NEGATÍV:** 7. Ne vessük bele minden erőnket a csapásba, amíg az ellenfél felkészülten vár! 8. Ne újítsuk fel a támadást ugyanabban az irányban (vagy ugyanabban a formában), ha egyszer kudarcot vallottunk!”²

A fentiek – szerintem – azt jelentik, hogy ez a harctevékenységi mód állandó elemét képezi a harccal történő érdekérvényesítésnek, csak koronként változóan hol erősebb, hol gyengébb formában jelentkeznek. De mindig felerősödik, ha a harcoló, szembenálló felek létszáma, felszereltsége, kiképzettsége között jelentős eltérés adódik.

Napjainkban főként az Egyesült Államok és a többi iparilag és gazdaságilag fejlett ország technológiai, technikai és katonai fölénye, valamint a nukleáris elrettentés politikája meghatározza a következő évtizedek fegyveres konfliktusainak, háborúinak jellemzőit. Vagyis – hacsak nem a legfejlettebb országok között keletkezik háborúhoz vezető érdekellentét – a közeli jövőben zajló fegyveres konfliktusok erősen aszimmetrikus jellegűek lesznek mind jellemzőik, mind módszereik alapján, mert a gyengébb félnek másként esélye sincs akarata érvényesítésére.

Röviden szeretném pontosítani, hogy véleményem szerint mit is jelent az aszimmetrikus hadviselési forma. Ehhez az aszimmetrikus hadviselést a hagyományos hadviseléstől, vagyis a szimmetrikus erők között vívott háborútól, valamint a terrorizmustól kell megkülönböztetni. Ennek – úgy gondolom – az lesz a legegyszerűbb módja, ha mindegyik fogalomról bemutatok néhány, általam választott meghatározást.

- *Az aszimmetrikus hadviselés fogalma: Mint a legtöbb fogalom magyarázatára, az aszimmetrikus hadviselésre is több meghatározás született. A következőkben egy általánosabb és egy, a fegyveres harchoz közelebb eső fogalom-magyarázatot szeretnék bemutatni. „A katonai és a nemzetbiztonsági területeken értelmezve, az aszimmetria gyakorlatilag a szembenálló féltől eltérő cselekvési változatokat (műveleteket), szervezeteket, és gondolkodási módot képvisel abból a célból, hogy maximalizálja a saját előnyeit, és kiaknázza az ellenség gyengeségeit, valamint megragadja a kezdeményezést, vagy nagyobb cselekvési szabadságot nyerjen. Az aszimmetria lehet politikai-stratégiai, vagy katonai-stratégiai, illetve ezek kombinációja is.”³ „Az*

¹ Szun-Ce: A háború művészete. Budapest, 2006. Cartaphilus Kiadó. p. 34.

² Liddell Hart: Stratégia. Budapest, 2002. Európa Könyvkiadó. pp. 513–515.

³ Krajnc Zoltán: Az aszimmetrikus hadviselés, fenyegetés alapkérdései. In: Repüléstudományi Közlemények, különszám. 2008. április 11.

http://www.szrfk.hu/rtk/kulonszamok/2008_cikkek/Krajnc_Zoltan.pdf (Letöltés ideje: 2013.03.18.)

aszimmetrikus hadviselés pontos körvonalazott politikai célok érdekében folytatott, gyakran több szervezet ideológiai, vallási, etnikai közösségén alapuló katonai és nem katonai műveleteket, eljárásokat és módszereket alkalmazó közvetlen és közvetett hatásokra építő és egymás hatásait felerősítő, a biztonság különböző dimenzióinak területét veszélyeztető harcmodor, főként harcászati eljárás, melyek együttes hatásával kényszeríthetjük akaratumkat az ellenségre.”⁴

- A terrorizmus fogalma: „A terrorizmus a polgárokon gyakorolt szándékos, módszeres erőszak, amely az általa kiváltott félelmen keresztül politikai célokat kíván megvalósítani.”⁵ „A háború vizsgálata során azonban már Clausewitz is foglalkozott a terrorizmus és hadviselés közötti különbségekkel: A terrorizmus és a fegyveres küzdelem közötti lényeges különbség, működési logikájukban rejlik: Clausewitz szerint a fegyveres küzdelem (háború) végső soron kényszerítő erejű, míg a terrorizmus hatáskeltő. A háború politikai, fizikai, a terrorizmus mentális jelenség. A terrorizmus lényege erőszakos (fegyveres) cselekmény fegyvertelenekkel, védtelenekkel szemben.”⁶

A szimmetrikus hadviselési forma pontos definiálásához nem találtam konkrétan idézhető fogalmi meghatározást, de a témával foglalkozó kutatók gondolatait összefoglalva szimmetrikus, vagy hagyományos hadviselésről akkor beszélhetünk, amikor a szembenálló erők megközelítőleg azonos méretűek és felkészültségűek, valamint hasonló módszerekkel és közel azonos technikai színvonalú fegyverzettel próbálják meg kivívni a győzelmet. Ez talán az első világháborúra volt a legjellemzőbb.

Az aszimmetrikus hadviselésre és a terrorizmusra természetesen léteznek más meghatározások is, ami jól jelzi a téma bonyolultságát.

A következő részben az aszimmetrikus hadviselés jellemzőit szeretném bemutatni.

Az aszimmetrikus hadviselés

A jellemzők:⁷

- *Dimenziói:* jellege (pozitív, vagy negatív), időbeliség (rövid, illetve hosszú időtávú), szándékoltan előidézett, vagy alap aszimmetria, alacsony, vagy magas rizikó faktorú, anyagi, vagy pszichológiai jellegű.

p. 3.

⁴ Resperger–Somkuti–Kiss: Aszimmetrikus hadviselés a modern korban. Budapest, 2013. Zrínyi Kiadó. p. 23.

⁵ Netanjahu Benjamin: Harc a terrorizmus ellen. Budapest, 1995. Alexandra Kiadó. p. 20.

⁶ Hajdú István–Szternák György: A katonai műveletek háttere, megvívásuk jellemzői napjainkban. <http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.zmne.hu%2Fdokisk%2Fhadtud%2Fhajdu.pdf&ei=n0W0VPLzDaOiygOvs4LQCA&usq=AFQjCNHYpLfR2bNZQ8J3HmUbZtRAefFABw&sig2=4-DBwzLiir1g9rTXA3noXQ&bvm=bv.83339334,d.bGQ&cad=rjt> (Letöltés ideje: 2015. 01. 11.)

p. 4.

⁷ Metz, Steven and Johnson II, Douglas V.: Asymmetry and U.S. military strategy: Definition, background, and strategic concepts. 2001. <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/display.cfm?pubID=223> (Letöltés ideje: 2015. 01. 12.) pp. 5–6.

- *Szintjei:* katonai (harcászati, hadműveleti, hadászati), politikai stratégiái.
- *Formái:* technológiai, szervezeti, módszer és eljárásbeli, tudati és erkölcsi (például honvédelem – megszállás).

Az aszimmetria dimenziói⁸

A stratégiai aszimmetria egyaránt lehet pozitív vagy negatív jellegű. Ez tulajdonképpen a szembenálló felek nézőpontjától, relatív helyzetétől függ. A pozitív aszimmetria egy, vagy több területen meglévő, meghatározó fölényre épít, míg a negatív aszimmetria nem a saját erősségekre alapoz, hanem az ellenség gyengeségeit kihasználva próbál meg sikert elérni.

Az aszimmetria fennállhat rövid, illetve hosszú ideig. A hadtörténelem számtalan példát tud szolgáltatni mindkét fajtára. A rövid távú aszimmetriára jó példa a II. világháború villámháborús időszaka, ami kezdetekben a náci német hadigépezet számára pozitív aszimmetriát biztosított, de egy-két év után a szövetséges erők kiegyenlítették technikai és képzettségbeli hátrányukat. A hosszú távú aszimmetria sokkal ritkábban valósul meg és akkor jelentkezik, ha a harcban álló felek között rendkívül nagy technológiai, gazdasági és kulturális eltérések vannak. Ilyenkor a gyengébbik fél nem törekszik az aszimmetria megszüntetésére, hanem az ellenség teljes legyőzése helyett annak minél több területen történő kifárasztásával próbálja meg céljait elérni. Erre talán az egyik legjobb példa az első (1946–1954) és második (1955–1975) indokínai háború.

A stratégiai aszimmetria lehet szándékoltan előidézett vagy a szembenálló felek relatív helyzetéből fakadó alap aszimmetria. Amíg a szándékosan, vagyis a stratégiai tervnek megfelelően létrehozott aszimmetria (például helyi erőfölény) általában sikeres, addig az alaphelyzetben már meglévő fölény nem mindig elég a győzelem eléréshez. A történelmi példák elemzése azt mutatja, hogy alapaszimmetria esetén a fölényben lévő fél stratégiájának rugalmasnak és gyorsan alkalmazkodónak kell lennie, ha egy negatív aszimmetriára alapozott stratégiát alkalmazó hadviselő felet akar legyőzni.

Az aszimmetrikus fenyegetések kockázati szintje lehet alacsony vagy magas rizikófaktorú. A jól kiképzett és felszerelt, magas harckészültségű erők alkalmazása magas kockázati tényezőt jelent, mert mindezek elérése nagy anyagi ráfordítást igényel, tehát megsemmisítésük nagy veszteséget jelent. Ugyanakkor az aszimmetrikus hadviselés módszereit választó fél kiképzettsége és felszereltsége általában a lehető legegyszerűbb. Ezért az alacsony ráfordítás siker esetén várhatóan nagy eredményhez vezet alacsony kockázati szint mellett.

Az aszimmetria lehet anyagi vagy pszichológiai jellegű is (bár ezek lehetnek egymással kölcsönös kapcsolatban is, mert az anyagi-technikai fölény sokszor eredményez pszichológiaiakat is). A pszichológiai aszimmetria lehet pozitív alapokon nyugvó (például bátorság, harcedzettség), vagy manipulatív technikákat alkalmazó. Ez utóbbiakat (például fanatikus harcmodor, kegyetlenség stb.) alkalmazó erők sokszor voltak sikeresek a hadtörténelem során. A leghatékonyabb a kettő kombinációja, bár a pszichológiai előnyök sokszor kevesebb ráfordítással is biztosíthatóak.

Az aszimmetria szintjei⁹

⁸ Krajnc Zoltán: Az aszimmetrikus hadviselés, fenyegetés alapkérdései. Repüléstudományi Közlemények, különszám. 2008. április 11.

http://www.szrfk.hu/rtk/kulonszamok/2008_cikkek/Krajnc_Zoltan.pdf (Letöltés ideje: 2013. 03.18.) p. 3.

Az aszimmetria a harcászati, hadműveleti szinteken sokszor megvalósul spontán, vagy szándékoltan. Példaként említhetnénk a II. világháborúban a németek tengeralattjárókra alapozott hadviselését, amely a britek hagyományos haditengerészeti fölényét akarta ellensúlyozni, vagy a sztálingrádi csatát, ahol a Vörös Hadsereg városi hadviselésre kényszerítette a nagyobb mobilitással és tüzerevel rendelkező ellenséget, hogy megakadályozza előbbi erősségeinek érvényre juttatását.

A katonai stratégiai aszimmetria esetén a teljes katonai alkalmazás, a végrehajtandó műveletek az aszimmetrián alapulnak és a hadviselés hagyományos módszereire csak járulékosan támaszkodik az a hadviselő fél, aki ezt a stratégiát választja. (példa erre Mao Ce-tung stratégiája a Kínai polgárháborúban, a németek Blitzkrieg-je a II. világháborúban stb.).

A politikai stratégiai aszimmetria esetén nem katonai eszköz alkalmazásával érik el a katonai előnyök kiaknázását. Ez a stratégia például Észak-Vietnám esetén volt eredményes, mert olyan képet tudtak a világ nemzetei felé mutatni, hogy azok elfogadták erkölcsi fölényüket és ez erősítette külpolitikai helyzetüket és mozgásterüket az agresszorként beállított Egyesült Államokkal szemben.

Az aszimmetria formái¹⁰

Aszimmetria létezhet a módszerek és eljárások terén is, ami eltérő műveleti koncepciót, és harcászati doktrínát jelent (gerilla hadviselés/hagyományos műveleti eljárás, légi deszant légi mobil műveletek/gyalogos hadviselés stb.). A technológiai aszimmetria gyakori jelenség a hadtörténelem során (vietnámi háború, afganisztáni tálibok/Egyesült Államok stb.).

Aszimmetriáról az „*akaratan*”, a hadviselés erkölcsi területén akkor beszélünk, ha egy állam az alapvető érdekeiért, a nemzet, az állam megmaradásáért küzd. Ilyenkor az akarati tényezők megsokszorozhatják a katonai erőt, míg egy agresszor, nem pozitív célokért harcoló fél katonáinak morálja, elszántsága, kitartása legtöbbször közel sem olyan erős, mint az előbbieké. Ez gyakran megmutatkozhat a katonai eredményességben is.

A szervezeti aszimmetria – hasonlóan, mint a technológiai – nagy jelentőséggel bírhat a hadjáratok kimenetelében, hiszen a korszerű és/vagy a harcfeleladatoknak legmegfelelőbb szervezeti keretek jelentős hatást gyakorolhatnak a harci sikerekre.

Várható tendenciák (1.):

- Egyre gyakrabban kell majd számolni az állami és nem állami szereplők együttes jelenlétével.
- A légierő és a nagy pontosságú fegyverek általános alkalmazása eldöntheti, de nem nyerheti meg a háborút.
- Nő a lakott településeken és az erősen átszegdelt, fedett (nehezen járható) terepen vívott aszimmetrikus harctevékenységek száma, a kis alegységek szerepe, és ezek közvetlen tűzfedezetének jelentősége
- Nő a gyalogság közvetlen irányzású tűzfedezetét, páncélvédettségét és gyors mozgását biztosító eszközök a harckocsik, a gyalogsági harcjárművek és a harci helikopterek jelentősége.

⁹ Krajnc. p. 4.

¹⁰ Krajnc. p. 5.

Várható tendenciák (2.):

- Folyamatosan nő a siker eléréséhez szükséges információ mennyisége, miközben csökken az ehhez rendelkezésre álló idő, vagyis nő a hírszerzés és felderítés jelentősége.
- Hatásalapú és a hálózatos hadviselés folyamatosan növekvő jelentősége.
- Egyre nagyobb a katonai és a politikai végállapot közötti időszak hosszának jelentősége a fegyveres harc kiújulásának megakadályozása és a tartós béke megteremtése érdekében.

* * *

Összefoglalva,¹¹ ez a fajta hadviselés kis csoportok által, a túlerőben lévő fél ellen folytatott tevékenység, de lehetséges a hagyományos eszközökkel, reguláris erők által túlerőben folytatott háborút is így nevezni. Más megközelítésben gerilla, partizán vagy kis háborúknak is nevezik ezeket.

Az aszimmetrikus hadviselést alkalmazó fél:

- Egyszerű, gyakran szokatlan eszközöket alkalmaz igen nagy eredménnyel.
- Kihasználja a szembenálló fél fő gyengeségét.
- Arra törekszik, hogy minimális erőbefektetéssel maximális eredményt érjen el.
- Nincs szüksége nagy katonai erőre, bürokratikus parancsnokságra.
- Az alkalmazott, kisméretű erők lehetővé teszik a gyors döntéshozatalt és a sikeres akciót.
- Nem szemtől szembe veszi fel a harcot, mivel nem rendelkezik kellő katonai képességekkel.

Ugyanakkor az aszimmetrikus hadviselés, amely már több mint egy évtizede meghatározza az ezredforduló óta lezajlott fegyveres konfliktusok alapvető jellemzőit, nemcsak a gyengébb harcoló félre van hatással, hanem a létszámban nagyobb és technikailag jelentősen korszerűbb haderőkre is nagy befolyást gyakorol. Ennek következtében az erősebb fél haderejében, harceljárásaiban és haditechnikájában is jelentős változások kezdődtek.¹² Ez az átalakulás természetesen csak azt követően indulhatott meg, hogy felismerték és feldolgozták a szemben álló fél új módszereit, „technikai eszközeit” és szervezeti struktúráját, ezért ez az átalakulási, fejlődési folyamat még jelenleg is tart.

Az már napjainkra is tisztán látszik, hogy csak katonai megoldás nem létezik, mert többek között az iraki, afganisztáni és líbiai események bebizonyították, hogy a szembenálló fél katonai megsemmisítése nem elég a béke eléréséhez. Ehhez általában a szükséges mértékű erő alkalmazásán kívül egyidejűleg kell diplomáciai, gazdasági, humanitárius és az adott ország történelmi, vallási és politikai kultúrájának megfelelő államigazgatási módszereket alkalmazni. Napjainkra azonban már léteznek olyan tendenciák, amelyek a katonailag erősebb fél változásainak irányait mutatják a haditechnika, a szervezet és a harceljárások területén, és

¹¹ Resperger–Somkuti–Kiss, p. 25.

¹² Jorgensen Eric: Asymmetric Warfare Goes Both Ways – 2014. <http://ciceromagazine.com/opinion/asymmetric-warfare-goes-both-ways/> (Letöltés ideje: 2015. 06. 11.)

amelyekkel reagálni akarnak az aszimmetrikus hadviselési forma által jelentett kihívásokra.

*

A különböző területeken a változások fő irányát döntően – a létszámában is az egyik legnagyobb, technikai fejlettségben pedig a világ legkorszerűbb haderejével rendelkező – a fegyveres konfliktusok jelentős részében érintett Egyesült Államok határozza meg. Ezért úgy gondolom, hogy ezek rövid bemutatására az amerikai stratégiai dokumentumokban, illetve az ezekhez kiadott ún. "frissítésekben" meghatározott elvek rövid összefoglalása a legalkalmasabb.

Az Egyesült Államok a különböző válságrégiókban lezajlott fegyveres konfliktusok tapasztalatai alapján azoknak a jövőbeni válságoknak a megoldását, ahol szükségessé válik, a katonai beavatkozás nem az eddig alkalmazott nagy szárazföldi hadműveletek megvívásában látja, hanem elsősorban (de nem kizárólagosan) az aszimmetrikus hadviselés módszereit alkalmazva az adott régióban lévő szövetségeseit kívánja támogatni a hadviselés minden területén, beleértve a kiberteret is.

Ennek érdekében a stratégiai dokumentumok alapján – a védelmi költségvetés több éves csökkentésének ellenére – az Egyesült Államok a következő képességeket és csapatokat kívánja fejleszteni, vagy legalább a jelenlegi szinten fenntartani. Eszerint fejleszteni kell:¹³

- a hírszerzési és felderítési képességek minden fajtáját;
- az erőkitétési és stratégiai szállítási képességeket;
- a tömegpusztító fegyverek és ballisztikus rakéták elleni védelmet, egészen a harcászati szintű – esetlegesen házi készítésű – rakétákig;
- a globális nagy pontosságú csapásmérési képességet;
- a tüzérségi eszközök és a levegő–föld típusú fegyverek találati valószínűségének további növelését és fokozatosan minél szélesebb körben, illetve nagyobb tömegben történő alkalmazását;¹⁴
- az ember nélküli felderítő, csapásmérő és szállító kapacitást;
- a különleges erők alkalmazási képességeit;
- a katonák egyéni, valamint a szállító, a különleges (például: műszaki) és a harcjárművek védettségének növelését;
- a hálózatos hadviselést
- a kibertérben folytatott védelmi és támadó jellegű képességeket valamint, a felkészülést a világűrben történő fegyverkezésre;

¹³ Balogh I.: Az Egyesült Államok hadereje és az amerikai költségvetési megszorítások – 2014. Nemzet és Biztonság, 2014/1.

http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.nemzetesbiztonsag.hu%2Fletoltes.php%3Fletolt%3D527&ei=ZD6dVdjbPlmIsgHixJ_oDg&usq=AFQjCNF6yydv3t9xRv5vFxKquY46PJ2brw&sig2=qVDfX0EQVfdhzo17XMkew&bvm=bv.96952980.d.bGg&cad=rjt (Letöltés ideje: 2015. 06. 12.) pp. 97–112.

¹⁴ Goure Daniel: Goure Daniel: Asymmetric Power in Advanced Munitions. 2014.

http://www.realcleardefense.com/articles/2014/09/18/asymmetric_power_in_advanced_munitions_107448.html (Letöltés ideje: 2015. 06. 11.)

- az információs műveletek hatékonyságának növelését, kiemelten a civil-katonai kapcsolatok (CIMIC), a lélektani műveletek (PSYOPS), valamint a tömegtájékoztatás területén.

Fenntartani kell:¹⁵

- a légierő és haditengerészet jelenlegi képességeit;
- az expedíciós képességeket;
- a különleges erők létszámát;
- az Afrika-parancsnokság és csapatai, valamint a Közel-Keleti és dél-kelet ázsiai térségekben állomásozó erők létszámát és képességeit.

Figyelembe véve, hogy az Egyesült Államok 2015-ben megjelent új Nemzeti Biztonsági Stratégiája is, ugyan általánosabb, tágabb formában, politikai célként megfogalmazva, de a lényegét tekintve a fenti törekvéseket és irányokat határozza meg, levonható az a következtetés, hogy a belátható jövőben, akár reguláris erőkkel, akár más fegyveres szervezetekkel szemben folytatott harctevékenysége nagy valószínűséggel aszimmetrikus jellegű lesz. Ez alól csak a Kínával és az Oroszországi Föderációval vívott háború, vagy egy világméretű fegyveres konfliktus kirobbanása jelenthet kivételt, de ezeknek még hosszú távon is igen minimális a bekövetkezési valószínűsége.

*

Az aszimmetrikus hadviselés jelenlegi helyzetének elemzését tovább bonyolítja, hogy időközben megjelent egy új harceljárás formája, az ún. hibrid hadviselés,¹⁶ amely katonai eleminek jelentős részében szintén az aszimmetrikus hadviselés módszereit alkalmazza. Meghatározó különbség azonban, az aszimmetrikus hadviseléshez képest, hogy ebben a harctevékenységi formában a politikailag és katonailag erősebb fél alkalmaz aszimmetrikus eszközöket a gyengébbel szemben.

Tekintve, hogy a hibrid hadviselésnek egyelőre még nincs elfogadott definíciója, ezért röviden, csak a fő jellemzőit szeretném bemutatni, melyek az alábbiak:

- aszimmetrikus és indirekt eszközök kombinált alkalmazására épül a megtámadott ország területén és azon kívül;
- a hangsúly nem a közvetlen fegyveres konfrontáción, az ellenség államigazgatásának és katonai erejének megsemmisítésén, hanem ezek bomlasztásán és működésképtelenné tételén van;
- a reguláris haderő alkalmazása helyett inkább a különleges erők és a támadó országhoz formálisan nem kötődő milíciák aktív tevékenysége a jellemző, míg a reguláris haderő inkább csak politikai nyomásgyakorlás eszközeként szerepel;

¹⁵ Balogh István, pp. 97–112.

¹⁶ A hibrid háború, mint hadviselési forma direkt és indirekt eszközök kombinált alkalmazására épül, a megtámadott ország területén és azon kívül is. A hangsúlyt a közvetlen, fegyveres konfrontációról a befolyásolásra, az ellenség államigazgatásának és harci erejének megsemmisítéséről annak bomlasztására, működésképtelenné tételére helyezi. In.: KKI tanulmányok T-2014/1:

Rácz A.: Oroszország hibrid háborúja Ukrajnában. Külügyi és Külgazdasági Intézet tanulmányok, T-2014/1.

<http://kki.gov.hu/download/2/80/c0000/R%C3%A1cz%20Andr%C3%A1s%20hibrid%20h%C3%A1bor%C3%BA.pdf> (Letöltés ideje: 2015. 06. 22.) p.19.

- jelentős szerepe van a modern információs társadalom adta lehetőségeket maximálisan kihasználó propagandának, a támadó és a megtámadott ország lakossága, valamint a nemzetközi közvélemény felé.¹⁷

Összehasonlítva az aszimmetrikus és az ún. „hibrid” hadviselési formákat megállapítható, hogy jelentős mértékű a hasonlóság a két hadviselési mód között. Ezért levonható az a következtetés, hogy az aszimmetrikus hadviselés ellen kifejlesztett módszerek, technikai korszerűsítések és fejlesztési irányok feltételezhetően alkalmasak lesznek a hibrid hadviselés eszközeit alkalmazó agresszorokkal szemben is. Ennek ellenére természetesen szükséges továbbtanulmányozni és elemezni az aszimmetrikus és hibrid hadviselési formákat, feltárni a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket és kidolgozni az ellenük alkalmazható legcélszerűbb és legeredményesebb módszereket.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Ágh Attila: Konfliktusok, háborúk. Budapest, 1989. Zrínyi Katonai Kiadó.

Clausewitz, Carl von: A háborúról. Budapest, 2013. Zrínyi Kiadó.

Hajdú István – Szternák György: A katonai műveletek háttere, megvívásuk jellemzői napjainkban.

<http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.zmne.hu%2Fdokisk%2Fhadtud%2Fhajdu.pdf&ei=n0W0VPLzDaOiygOvs4LQCA&usg=AFQjCNHYpLfr2bNZQ8J3HmUbZtRAefAbw&sig2=4-DBwzLilr1g9rTXA3noXQ&bvm=bv.83339334,d.bGQ&cad=rjt> (Letöltés ideje: 2015. 01. 11.)

Krajnc Zoltán: Az aszimmetrikus hadviselés, fenyegetés alapkérdései. In: Repüléstudományi Közlemények, különszám. 2008. április 11. http://www.szrfk.hu/rtk/kulonszamok/2008_cikkek/Krajnc_Zoltan.pdf (Letöltés ideje: 2013. 03. 18.)

Liddel Hart: Stratégia. Budapest, 2002. Európa Könyvkiadó.

METZ, Steven and JOHNSON II, Douglas V.: Asymmetry and U.S. military strategy: Definition, background, and strategic concepts. 2001.

<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/display.cfm?pubID=223> (Letöltés ideje: 2015. 01. 12.)

Netanjahu Benjamin: Harc a terrorizmus ellen. Budapest, 1995. Alexandra Kiadó.

Resperger-Somkuti-Kiss: Aszimmetrikus hadviselés a modern korban. Budapest, 2013. Zrínyi Kiadó.

SZUN-Ce: A háború művészete. Budapest, 2006. Cartaphilus Kiadó.

JORGENSEN Eric: Asymmetric Warfare Goes Both Ways.

<http://ciceromagazine.com/opinion/asymmetric-warfare-goes-both-ways/> (Letöltés ideje: 2015. 06. 11.)

Goure Daniel: Asymmetric Power in Advanced Munitions. 2014.

http://www.realcleardefense.com/articles/2014/09/18/asymmetric_power_in_advanced_munitions_107448.html (Letöltés ideje: 2015. 06. 11.)

Balogh I.: Az Egyesült Államok hadereje és az amerikai költségvetési megszorítások – 2014. Nemzet és Biztonság, 2014/1.

¹⁷ Rác A., p.14.

http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.nemzetesbiztonsag.hu%2Fletoltes.php%3Fletolt%3D527&ei=ZD6dVdjbPlmsgHixJ_oDg&usg=AFQjCNF6yydv3t9xRv5vFxKquY46PJ2brw&sig2=qVDfX0EQVfdhzco17XMkew&bvm=bv.96952980,d.bGg&cad=rjt (Letöltés ideje: 2015. 06. 12.)

Department of Defense of USA Quadrennial Defense Review – 2014
http://www.defense.gov/pubs/2014_Quadrennial_Defense_Review.pdf (Letöltés ideje: 2015. 06. 22.)

National Security Strategy – 2015. of United States of America
https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf (Letöltés ideje: 2015. 06. 22.)

Rácz A.: Oroszország hibrid háborúja Ukrajnában – 2014. Külügyi és Külgazdasági Intézet tanulmányok, T-2014/1.
<http://kki.gov.hu/download/2/80/c0000/R%C3%A1cz%20Andr%C3%A1s%20hibrid%20h%C3%A1bor%C3%BA.pdf> (Letöltés ideje: 2015. 06. 22.)